

CHÂN DUNG NGƯỜI XẢ THÂN VÌ TỔ QUỐC

Fb Chiêm Lưu Huy

1. Ở trung tâm Quận 1, Saigon có con đường mang tên Ký Con. Tôi đã nhiều lần đi trên con đường này. Ký Con là ai? Không phải vô tình mà các Nhà Văn hóa, lịch sử sắp đặt đường Ký Con gần như chạy song song với đường Nguyễn Thái Học, gần với người đồng chí Phó Đức Chính, Nguyễn Khắc Nhu.

2. Ký Con - Đoàn Trần Nghiệp (1908 - 1930) là nhà cách mạng Việt Nam, một trong những lãnh đạo của Việt Nam Quốc dân đảng.
Năm 1926, Đoàn Trần Nghiệp làm thư ký cho Hãng Godard ở Hà Nội.

Hai năm sau (năm 1928) mới 20 tuổi, ông gia nhập Việt Nam Quốc Dân Đảng và được giao việc trông coi sổ sách cho khách sạn Việt Nam - cơ sở do Việt Nam Quốc Dân Đảng mở ở số nhà 38 Hàng Bông - một trong 36 phố phường nổi tiếng Hanoi. Ông nhỏ con trắng trẻo như thư sinh, lại nhỏ tuổi nhất nên mọi người gọi đùa là Ký Con.

Ngày 9 tháng 2 năm 1929, Nguyễn Văn Viên đảng viên Việt Nam Quốc dân đảng xử tử Bazin (một tay thực dân chuyên mộ phu cho các đồn điền cao su tại Nam Kỳ và Cao miên) ở Hà Nội. Quốc Dân Đảng bị thực dân Pháp khủng bố, khách sạn Việt Nam bị đóng cửa, Ký Con bị bắt nhưng không có chứng cứ nên được thả.

Sau đó, ông được lãnh tụ Nguyễn Thái Học [(1902 - 1930) - nhà cách mạng chủ trương dùng vũ lực lật đổ chính quyền thực dân Pháp, giành độc lập cho Việt Nam -

đồng thời là một trong số những người sáng lập, lãnh đạo Việt Nam Quốc dân đảng] tin tưởng cử vào Ban ám sát (chuyên trừng trị những tay thực dân, Việt gian,...).

Ngày 6 tháng 9 năm 1929, Đoàn Trần Nghiệp được giao nhiệm vụ ám sát Nguyễn Văn Kinh - một người được các đồng chí cho là "không giữ lời thề"!...

Trước tình hình trong hàng ngũ đảng có người phản bội, công việc chuẩn bị khởi nghĩa bị bại lộ, thực dân Pháp càn quét các khắp nơi, nhiều đảng viên bị bắt. Mặc dù không tin chắc vào thắng lợi, ngày 17 tháng 9 năm 1929, Tổng bộ Việt Nam Quốc dân đảng vẫn ra quyết định tổng khởi nghĩa với câu nói nổi tiếng của Nguyễn Thái Học "Không thành công cũng thành nhân"!

Ngày 26 tháng 1 năm 1930, Việt Nam Quốc dân đảng họp hội nghị tại làng Mỹ Xá, phủ Nam Sách, tỉnh Hải Dương (là một trong những địa phương Quốc dân đảng hoạt động mạnh nhất) tán thành "Tổng khởi nghĩa".

Cũng trong cuộc họp này, Việt Nam Quốc dân Đảng đã vạch kế hoạch tấn công một số đô thị và những yếu điểm quân sự của Pháp, bao gồm: Sơn Tây, Hải Dương, Hải Phòng, Kiến An, Bắc Ninh, Đáp Cầu, Phả Lại, Yên Bái, Hưng Hóa, Lâm Thao, và Hà Nội. Chỉ huy các mặt trận cũng được chỉ định trong phiên họp lịch sử đó.

Đêm 10 tháng 2 năm 1930, đồng loạt hành động tại các tỉnh: Yên Bái do Thanh Giang, Nguyễn Văn Khôi; Sơn Tây do Phó Đức Chính; Hưng Hoá, Lâm Thao do Nguyễn Khắc Nhu; Phả Lại, Hải Dương do Nguyễn Thái Học; Hải Phòng, Kiến An do Vũ Văn Giản tức Vũ Hồng Khanh, và Hà Nội do Đoàn Trần Nghiệp.

Được phân công phụ trách ném bom ở Hà Nội, Đoàn Trần Nghiệp tổ chức đội cảm tử (gồm có Nguyễn Văn Liên, Mai Duy Xứng, Nguyễn Minh Luân, Nguyễn Quang Triều, và Nguyễn Bá Tâm) ném bom tại năm điểm ở Hà Nội, trong đó có nhà Chánh mật thám Arnoux hai trái; Hỏa Lò tám trái; Sở Sen đầm hai trái; cảnh sát Quận 1 hai trái; cảnh sát Quận 2 hai trái.

Tuy bom nổ nhưng không có ai thiệt mạng. Đoàn Trần Nghiệp bị truy nã khắp nơi, đầu ông được treo giá 5000 đồng.

Tháng 6 năm 1930, ông bị mật thám bắt ở Nam Định và bị đưa về giam ở Hỏa Lò, Hà Nội. Khi ký giả người Pháp Louis Roubaud phỏng vấn, ông nói mục đích của ông là đánh đuổi người Pháp ra khỏi xứ An Nam.

Hỏi : Lúc hành động, ông dám tin sẽ có kết quả tốt?

Trả lời : Không!

Nếu không, sao lại cứ làm liều?

Nếu tin sẽ có kết quả tốt cho mình mới làm thì còn ai làm được việc gì ở đời này nữa.

Tôi làm để cho người Pháp sau này đừng khinh bỉ dân Việt Nam nữa, đừng cho chúng tôi là những kẻ ngu.

Ngày 5 tháng 8 năm 1930, Đoàn Trần Nghiệp bị kết án tử hình. Cuối tháng 12 năm 1930, Đoàn Trần Nghiệp, tức Ký Con bình thân cùng 6 đồng chí bước lên máy chém tại cổng trước nhà tù Hỏa Lò, Hà Nội.

3. Câu nói : "Nếu tin sẽ có kết quả tốt cho mình mới làm thì còn ai làm được việc gì ở đời này nữa" của Ký Con - người thanh niên 22 tuổi, xả thân vì nước hơn 90 năm qua còn văng vẳng bên tai./.

4.

...

(Saigon, 16.5.2021 - 18.5.2022)

Fb Chiêm Lưu Huy